

sení odvolává se též na ustanovení § 251 čís. 6 ex. ř. Avšak i podle tohoto zákonného předpisu jsou z exekuce vyňaty předměty, jichž potřebují osoby tu zmíněné k osobnímu dalšímu výkonu výdělečné činnosti. Z těchto ustanovení zákona jest usuzovati, že zákonná výhoda (vyloučení z exekuce) platí pro osoby uvedené v § 251 čís. 5 a 6 ex. ř. jen potud, pokud své povolání neb zaměstnání vykonávají osobně. V případě úpadku mohl by tedy tuto výhodu uplatňovati jen úpadce. Byl-li na jmění pozůstalosti osoby zmíněné v § 251 čís. 5 a 6 ex. ř. vyhlášen úpadek, jako je v souzeném případě, nemůže se této výhody domáhati pozůstalá vdova, provozuje-li podle § 56 čtvrtý odstavec živn. řádu živnost na vlastní účet.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Stěžovatelce se nepodařilo vyvrátiti důvody, z nichž rekursní soud zamítl návrh, by předměty, potřebné k dalšímu provozování živnosti zubního technika, byly podle § 251 čís. 5 a 6 ex. ř. a § 1 konk. ř. vyloučeny z úpadkové podstaty. Pokud doličuje proti rekursnímu soudu, že nezabavitelnost předmětů uvedených v § 251 čís. 5 ex. ř. nepředpokládá osobní výkon duševního povolání dlužníkem, ocitá se v rozporu s nynějším, novelou ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. upraveným doslovem tohoto zákonného předpisu, podle něhož tato exekuční výsada platí jen pro osoby, které duševní povolání osobně vykonávají nebo se na ně připravují. V českém vydání exekučního řádu, vydaném Kom-pasem z roku 1925, jest slovo »osobně« nedopatřením vynecháno. Nezabavitelnost sporných předmětů i podle § 251 čís. 6 ex. ř. i podle § 251 čís. 5 ex. ř. pominula smrtí stěžovatelčina manžela. Jelikož úpadek byl vyhlášen na jeho pozůstalost dříve, než byla odevzdána, a pozůstalostní jmění přechází teprve odevzdáním v majetek dědiců, takže stěžovatelka jest jako přihlásivší se dědička jen zástupcem úpadkové podstaty, nemůže se domáhati vyloučení jednotlivých předmětů z důvodu svých vlastních nároků a potřeb, tak jako by úpadcem byla sama, leč za podmínek § 251 čís. 1, 2 a 3 ex. ř., podle nichž byla část domácího zařízení z úpadkové podstaty již vyloučena. Proto jest nerozhodné, že stěžovatelka jest zákonnou dědičkou, že provozuje zubotechnickou živnost manželovu vdovským právem a že se tomuto zaměstnání vyučila. Ani z důvodu nutné výživy není návrh stěžovatelky odůvodněn, neboť soud nemůže z tohoto důvodu přisouditi úpadci a jeho rodině více než zákon v § 5 konk. ř. připouští. Nepominutelný nárok na nedostávající se nutnou výživu z pozůstalosti podle § 796 obč. zák. přísluší vdově teprve po uspokojení věřitelů.

Čís. 10215.

Vyplatila-li banka celý vklad držiteli depositního listu (vkladní knížky), pokud se týče převedla-li k jeho příkazu celý vklad na jiný úvěrní ústav, nezadrževši si část vázanou na úhradu dávky z majetku,

již pak musela bernímu úřadu nahraditi, může se domáhati náhrady na příjemci platy, při čemž záleží na tom, zda příjemce byl bezelstným, či obmyslným. Byl-li příjemce bezelstným, jest prost ručení, neměl-li z vyplacených mu peněz pro náhodu, pro cizí zavinění nebo pro jiný svůj právní závazek prospěchu.

(Rozh. ze dne 9. října 1930, Rv II 735/29.)

U žalující banky byly uloženy peníze na vkladní knížku a na jméno František K. Vklad ručil částkou 7.805 Kč 70 h za dávku z majetku a z přírůstku na majetku. Byl majetkem synovce žalovaného Františka K-a, ale žalovaný Josef D. měl plnou moc, by o něm podle vlastnickových příkazů disponoval, a měl v rukou také depositní list na vkladní knížku, jež zůstala v úschově banky. Zda banka o plné moci žalovaného věděla, nebylo zjištěno. Dopisem ze dne 10. ledna 1922 poukázal žalovaný vlastním jménem banku, by převedla po konečném vyúčtování celý zbývající vklad na Občanskou záložnu, kterémuž příkazu banka, vyžádávši si předem depositní list, vyhověla a celý zbývající vklad 38.180 Kč vydala. Omylem opomenula při tom zadržení si částku vázanou na úhradu dávky z majetku. Když ji dodatečně musila bernímu úřadu sama zaplatiti, požadovala žalobou, o niž tu jde, na žalovaném podle § 1431 obč. zák., by jí omylem vyplacených 7.805 Kč 70 h vrátil. Převedený vklad byl u Občanské záložny již před podáním žaloby vybrán, podle tvrzení žalující strany žalovaným, podle tvrzení žalovaného dílem jím, ale na příkaz K-ův a pro něho, dílem samým K-em. Oba nižší soudy žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Rozhodující otázkou jest, kdo jest příjemcem plnění, osobou, do jejíhož majetku plnění bezprostředně přešlo, aniž by nevyhnutelně musilo nastati rozhojnění jejího jmění. Příjemcem plnění je buď domnělý věřitel, jemuž bylo přímo plněno, nebo zmocnitel, jehož zmocněnec plnění přijal (§ 1017 obč. zák.), nebo ten, kdo přijetí jednatelem bez příkazu schválil (§ 1016 obč. zák.) (viz Komentář Stubenrauchův při § 1431, Krasnopolski: Oblig. Recht str. 481, Pavlíček: Lehre von den Klagen aus ungerechtfertigten Bereicherung str. 66 dole). Kondikce je osobním nárokem proti příjemci plnění a proti jeho dědicům, nikoliv proti osobě třetí (Krainz, Systém sv. II. z roku 1920 str. 670). Jest nesporno, že žalovaný vlastníkem vkladu nebyl a že disponoval a přijal i zažalovanou část jen jako plnomocník Františka K-a. Přešlo tedy bezdůvodné plnění bezprostředně do jmění K-ova a není proto žalovaný pasivně legitimován ke sporu. I kdyby odvolatelce nebylo bývalo známo, že žalovaný nejedná svým jménem, nýbrž jménem K-ovým, neměnilo by to nic na věci. Neboť rozhodnou jest objektivní skutková okolnost, kdo jest bezprostředním příjemcem, nikoliv subjektivní vědomost plnítele nebo nevědomost o plné moci žalovaného. Jest rozeznávati mezi příkazem a plnou mocí. Příkaz značí »musiti«, plná moc značí »moci, býti oprávněnu« k právnímu jednání za třetí osobu. Žalovaný dostal příkaz od K-a vklad na jiný peněžní ústav přenéstí a vklad vybrati. Příkaz přijal a tím převzal

i povinnost proti K-ovi jej plniti. Plnil-li ho, měl vůli jednat jménem K-ovým, nikoliv svým, a nenabyl vkladu on, nýbrž K. Právní poměr mezi žalobkyní a žalovaným je nerozhodným. Zatajil-li žalovaný žalobkyni, že je splnomocněn provést příkaz K-em mu udělený, nezavazovalo ovšem právní jednání navržené stranami rozepře žalobkyni proti K-ovi jako osobě třetí (§ 1017 obč. zák. posl. věta) a nemohl tento býti bezprostředním nabyvatelem plnění, ale jen v poměru k žalobkyni. Ve skutečnosti však přímým nabyvatelem byl, poněvadž žalovaný neměl ani vůli ani úmysl uchopiti se držby práva neb věci vlastním jménem, vůli tu také nijak neprojevil, nýbrž vůle jeho směřovala k nabytí jménem K-a a přešlo proto plnění žalobkyně bezprostředně do jmění K-ova.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Prvý i odvolací soud zamítly žalobu pro nedostatek pasivního oprávnění. Žalobce napadá toto rozhodnutí jen pro nesprávné právní posouzení a činí dovolací návrh, by žalovaný byl odsouzen podle žaloby. Návrhu tomu nelze vyhověti, ale nelze také souhlasiti s důvody odvolacího soudu. Pro posouzení pasivního oprávnění žalovaného není rozhodným jeho zmocněnecký právní poměr k Františku K-ovi, nýbrž právní poměr k žalující bance. Vklad nebyl žalovanému vyplacen proto, že byl zmocněncem vlastníka vkladu, nýbrž proto, že byl v držení depositního listu a tím i vkladní knížky. Poněvadž vkladní knížka jest papírem majiteli svědčícím, byla banka povinna vyplatiti vklad tomu, kdo byl v jejím držení, bez ohledu na jeho poměr k vlastníku vkladu, jak si to ostatně výslovně vymínila v pravidlech, otištěných na poslední stránce vkladní knížky. Vyplacením podle příkazu žalovaného k rukám Občanské záložny nepřešly peníze, jak míní odvolací soud, bezprostředně do jmění K-ova, nýbrž právě naopak do jmění žalovaného, neboť on sám mohl nyní o nich podle své vůle disponovati, bez ohledu na obligační závazky, které měl k Františku K-ovi jako vlastníku dřívějšího vkladu, a svému zmocniteli. Dovolání jest proto přisvědčiti potud, že banka může požadovati vrácení omylem vyplacených peněz od žalovaného, neboť jemu bylo omylem plněno. Avšak tato skutečnost nedostačuje o sobě k rozhodnutí o žalobním nároku. Ustanovení § 1431 obč. zák., že, bylo-li plněno omylem, může býti požadováno vrácení toho, co bylo plněno, nebo náhrada užitku, jež příjemci přineslo omylné plnění, má doplněk v ustanovení § 1437 obč. zák., že příjemce splněného nedluhu jest považovati za bezelstného neb obmyslného držitele podle toho, zda věděl o omylu druhé strany, či nevěděl, nebo zda musil o něm věděti, či nemusil. Věděl-li tedy žalovaný, že mu byla vyplacena také ona částka vkladu, jež byla vázána dávkou z majetku, a přece přijal omylem vyplacené peníze, ručí jako obmyslný držitel žalující bance podle §§ 335 až 336 obč. zák. za všechnu škodu. Pakliže nevěděl a nemusil věděti o omylu žalující strany, ručí jen jako bezelstný držitel a jest podle zásad

§§ 329—333 obč. zák. v souvislosti s § 1431 obč. zák. prost jakéhokoliv ručení, neměl-li z vyplacených mu peněz pro náhodu, pro cizí zavinění neb pro jiný svůj právní závazek hmotného prospěchu, jimi se neobohatit. Pro správné právní posouzení žalobního nároku bude tedy třeba především, přihlížejíc k právní domněnce stanovené ve druhé větě § 328 obč. zák. zjistiti, zda žalovaný věděl či nevěděl o omylu žalující strany, kteráž otázka nebyla dosud vzata ani na přetřes. Dále bude třeba v případě, že žalovaný jednal bezelstně, zjistiti, zda žalovaný skutečně, jak tvrdí, z omyiem mu vyplacených peněz neměl užitku, nýbrž všechny je odvedl podle své zmocněnecké povinnosti svému synovci jako skutečnému vlastníku vkladu, po případě užil jich podle jeho příkazu a v jeho prospěch. K vůli doplnění řízení těmito zjištěními bylo podle § 510 c. ř. s. uznati, jak se stalo.

Čís. 10216.

Zaslal-li věřitel dlužníku účet se složenkou vídeňské poštovní spořitelny po 6. únoru 1919 nebo tohoto dne, dal tím na jevo, že i za platnosti nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. žádá placení vídeňskou poštovní spořitelnou a přejímá následky.

Odeslán-li však účet před 6. únorem 1919, neměl dlužník přes doslov účtu, k němuž byla připojena složenka vídeňské poštovní spořitelny, jí použití, pokud se aspoň nepřesvědčil, že si věřitel přeje skutečně placení způsobem, na který se dalo souditi podle účtu a podle složenky.

(Rozh. ze dne 9. října 1930, Rv II 785/29.)

Žalující firma dodala v lednu 1919 žalované zboží a zaslala jí dne 31. ledna 1919 účet, k němuž připojila složenku vídeňské poštovní spořitelny. Žalovaná poukázala dne 17. února 1919 žalobkyni účtovanou cenu složenkou vídeňské poštovní spořitelny, žalobkyně však placení neuznala a domáhala se žalobou, o níž tu jde, na žalované zaplacení účtu. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: V tomto sporu jest rozhodnou otázka, zda byla žalovaná strana ještě po 6. únoru 1919, kteréhož dne vládním nařízením z téhož dne čís. 57 sb. z. a n. vyhlášený zákaz, převáděti peněžité pohledávky splatné v korunách do území Československé republiky, nabyl působnosti — oprávněna složenkami vídeňské poštovní spořitelny platiti a zda se tedy tímto placením zprostila dluhu. Otázku tuto jest zodpověděti záporně. Třebaže zasláním složenek s účtem ze dne 31. ledna 1919 svolila žalobkyně k tomuto způsobu placení, rozumělo se samo sebou, že souhlasila jen za tehdejších poměrů (rebus sic stantibus), jež jí zaručovaly, že placení bude plnocenné. Když se však poměry změnily řečeným nařízením tak, že toto placení znemožňovalo žalobkyni, složenými penězi pro oblast Československé republiky nakládati, a tím se stalo méněcenným, měla si to žalovaná strana uvědomiti, a zachovati se tak, by žalobkyni nevzešla